

DE TRAM

KATHOLIEK VOLKSBLAD VAN SINT-TRUIDEN

VERSCIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar, voorop betaalbaar. Het heele jaar door worden abonnementen aangenomen, voor 't zelfde welke tijdsruimte, aan 5 c. per nummer berekend.

Artikelen en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór den Woensdag avond, aan 't Redactiecomité van De Tram, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.

SINTE-LUTGARDIS' DRUKKERIJ
Jos. LEENEN
Eigenaar-Uitgever van DE TRAM
HAMELSTRAAT, 13, SINT-TRUIDEN

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. — Lange of dikwijls te herhalen annonces, per accoord. Aankondigingen en reclamen worden aangevaard tot Vrijdag 's avonds.

Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht. — Alle drukwerken worden er gratis opgesteld of vertaald, volgens het geval.

S. Franciscus in de Belgische Kamers.

Op het einde van den vorigen zittijd meenden de socialistischen eenen belangrijken slag te slaan, met eene algemeene bespreking uit te lokken over de politiek, door het tegenwoordige Kabinet gevolgd.

Zooals men weet, zijn zij er, helaas ! deerlijk gehavend van af gekomen. Immers, zij verschaften alzoo aan de hoofdmannen der katholieke partij eene uitmuntende gelegenheid om, daags vóór de kiezingen, de ware strekking van het socialisme voor geheel het land bloot te leggen, en redevoeringen uit te spreken, die, te oordeelen naar de bittere onderbrekingen der tegenstrijders, als zooveel snijdende dolken, recht naar het hart gingen van het socialistisch wangedrag.

Onder andere bracht ook de vernuftige en ievervolle volksvertegenwoordiger, de heer HELLEPUTTE, *De Orde der Dieren*, den vijand geduchte slagen toe.

Hij wees er op, hoe de leiders van het socialisme schoon preeken, maar zelf niets doen; hoe zij de algemeene onteigening roemen, doch aan het hunne niet laten raken.

Hij toont hoe ijdel hunne uitvluchtens zijn om dit gedrag te rechtvaardigen, wijl mannen van overtuiging de eerste plegen te zijn om hunne leer in oefening te stellen, zooals, bij voorbeeld, *St-Franciscus*.

Doch laten wij den redenaar zelf spreken. "In eene eeuw, die met de onze veel overeenkomst had, door haren onverslaanbaren dorst naar rijkdommen en hare al overheerschende zelfzucht, trad Franciscus van Assisié op, om de maatschappij te hervormen. Hij dong niet tot hij de openbare macht in handen had, om zijn stelsel van allen te doen aannemen (*Onderbreking*)...

... hij talmde niet tot hij zich in de Kamer van dien tijd ingedrongen had, zooals er nevens mij gezegd wordt...

M. DESTREE. — Om de goede reden dat de Kamers toen nog niet bestonden !

M. HELLEPUTTE. — Hij was jong, bevallig, rijk; hij bemide de vermaken. En zie: hij ontbloot zich van alles, trekt eene ruwe pij aan, en, zoo als hij in zijne hoogdichterlijke taal zelf zegt, kiest hij Mevrouw de Armoede voor bruid.

De wijsneuzen van dien tijd aanzagen hem als zinneloos ! Maar duizenden christenen volgden zijn voorbeeld na; dan is het dat die bewonderenswaardige Orde gesticht werd, die heden nog in volten bloei, en, aan de stem des Pausen gehoorzaam, zich bereidt om andermaal de wereld te reddend. (*Zeer veel aan de rechterzijde*).

Heeren van de linkerzijde : als gij den heiligen Franciscus zult navolgen ; als gij u zelve de leer zult toepassen die gij aan anderen spreekt ; als gij uwe fijne kleedij zult afleggen, en ze tegen eene ruwe pij verwisselen ; als gij in de werkplaatsen zult gaan zweeten en zwoegen, nevens den daglooner van wien gij beweert, dat hij alleen het achtbare deel van het menschdom uitmaakt ;

als gij uwe goederen aan den armen zult geven ; als gij eindelijk, in de moeilijke oogenblikken wanneer de uitgestrektheid van het gebrachte offer loodzwaar op uwe zwakke schouderen zal drukken, u, gelijk Franciscus, in een braamstruik zult gaan ventelen, aan het spits van elken doorn eene druppel bloeds achterlatend, om zoo door de hevigheid van uw lichamelijke lijden uw innig zielewte te stikken, dan misschien zal men u gelooven.

Doch, daartoe zoudt gij vooreerst zelf moeten gelooven ! M. CAVROT. — Dat is zinneloosheid ! (*Men protesteert aan de rechterzijde*). M. HELLEPUTTE. — Dat is zinneloosheid, zegt gij. Ehwel, ja, dat is zinneloosheid ; dat is de zinneloosheid van het Kruis, van op Calvarié door den God-mensch gepreukt !... Dat is de zinneloosheid der Heiligen ; zij is het die het menschdom beschaafde, en de dag waarop zij op zal houden te bestaan, is de wereld onwederroepelijk verloren ! (*Toeuichtingen aan de rechterzijde*).

Dusdanig is het verschil tusschen de Heiligen van het christendom en die van het socialisme. Genen beginnen de hervorming der

maatschappij door de hervorming van hun eigen. Zij hebben betrouwen genoeg in het stelsel dat zij verdedigen om zelf te doen wat zij leeren.

Maar de socialistischen gelooven niet hetgeen zij ons voorhouden; zij zijn genoegzaam overtuigd van de valsheid hunner leer, om te weten, dat geweld alleen bekwam is die aan het menschdom op te dringen.

Een onrustig geweten !

Voorwaar, de citoillien, welke zijne... godsdienstige artikeltjes aan een Truiersch smaadblad mededeelt, heeft het geweten niet geheel gerust. Het geloof van zijn doopsel, van zijne eerste communie, het geloof van zijne ouders, misschien wel van den tijd dat hij de mis diende, ontwaakt soms nog in zijn hart.

Dat ventje zegde meermalen, dat hij het aardig vindt, dat lieden die een slecht leven leiden, in de mis of bij godsdienstige plechtigheden tegenwoordig zijn. Bewijst hij aldus niet onwetens zekere hulde aan den godsdienst ? Hij gevoelt toch nog dat het slecht gedrag en de godsdienst niet kunnen gepaard gaan. Wat ons betreft, wij vinden het in 't geheel niet aardig, dat slechte venten de socialistische en geuzentempels bezoeken. — Ziedaar het verschil.

Datzelfde ventje, al is het maar vreemd gespus, vervolgt, tusschen eenige snoode uitbraaksels en gemeene schertsen tegen onze moeders, onze dochters, onze zusters, zijne reeks spottertijnen en gegriknip op Sint-Antonius, op den gelukkigen Majella en op andere Heiligen. Voorzeker zijn de mirakels voor hem als eene schrikbarende mare, en te dien einde doet hij de belachelijkste pogingen om er niet aan te gelooven; hij strijdt tegen zijn geweten door trachten te lachen en te doen lachen met heilige zaken.

Dit is een blijkbaar teeken van een onrustig geweten.

Van eenen anderen kant hebben die rood-blauw-groene judassen bepaalde gedachten over de kwestien van weldadigheid, van menschelevendigheid en van volksliefde in 't algemeen. Men kan noch goed, noch liefdadig, noch volksminnend zijn, men kan niet bekwaam zijn tot zelfopoffering, dan wanneer men socialist, collectivist of andere *tist* is ! En buiten deze soort van tweevoetige... apen, vindt men, volgens hen, slechts lieden welke, indien zij het goed beoefenen, dit alleen doen uit persoonlijk belang of voor een ander niet eerlijker doel.

Allo ! citoillien ! toont ons eens de werken van de socialistische partij ; toont ons het goed dat zij stichten. Tot heden kennen wij niets dan hunne cooperatieven, in dewelke de winsten slechts dienen om de onkosten der kiezingen te dekken, ofwel bepaalde plaatsen aan de dwingelenden en kopstukken der partij te bezorgen, en hunne maatschappijen van Onderlingen Bijstand, in dewelke zij niemand bijstaan, maar zich zat in Champagne en C^o zuipen en zich zelve alleen goed doen !

Ha ! citoillien, vrije burgers en C^o, gij meent, dat gij beter voor de belangen van het volk zorgt met aan dit volk de misachting van het priesterkleed in te boezemen ! Wij meenen het anders, en vele rechtzinnige liberalen denken, als wij, er anders over; wij zijn zelfs van gedacht, dat de broeders en nonnen, welke zieken verzorgen, evenals die priesters, welke hun leven doorbrengen met de menschelevendigheid te verzachten en de leer van liefde en zelfopoffering te verspreiden, ten minste recht hebben op den eerbied van allen.

Ten andere, het is meermalen gebeurd, dat juist degenen die het meest van nonnen en priesters vreten, niet eens aarzelen om de zorgen, hulp en bescherming van diezelfde priesters af te vragen. Edoch de socialistischen gelijken, onder dat opzicht, evenals onder vele andere, volstrekt aan meermalen de liberalen. Zij weten dat de priester, en in 't algemeen, de goede christen, de man is van vergiffenis en van ongeveinsde broederlijkheid.

TRAM.

Voor de Zondagrust.

Eene belangrijke vergadering, samengesteld uit vertegenwoordigers en bestier-

ders der bijzonderste huizen van *confecties* van Luik, heeft Dinsdag plaats gehad. Men heeft er de kwestie der Zondagrust besproken.

Vele groote handelshuizen niet alleen van Luik, maar nog van Seraing, Jemeppe, enz., hebben toegestemd aan het voorstel van hunne magazijnen te sluiten om 5 ure, in het dood seizoen (1 Januari tot 15 Maart en van 15 Juli tot 15 September); ten 6 ure voor de rest van het jaar.

De vensterblinden zullen moeten gesloten zijn. Geene boete zal bestaan tegen de overtreders, niettegenstaande dat er velen waren die deze boete wilden invoeren, het woord van eer is voldoende.

Deze pogingen zijn voorzeker loffelijk. Hier ook hebben de Heeren apothekers der stad het schoone voorbeeld gegeven van des Zondags na middag te sluiten. Waarom zou dit voorbeeld niet nagevolgd worden, om winkeldochters en dienstboden ook eenige uren vrijheid en lucht te verleenen ? Waarom des Zondags 's morgens niet gaan kopen wat men noodig acht ! Een halve dag verlof en verzet per week komt allen aan pas.

Ja, alleman bekent het. En toch schijnt het, dat er nog talrijke jaren noodig zullen zijn om een ernstig gevolg te verkrijgen, bijzonder indien men dit aan de particulieren overlaat. Ons dunkens, moest eene wettelijke tusschenkomst deze pogingen der particulieren voorstaan.

Kerkfabrieken.

Luidens artikel 15 der wet van 4 Maart 1870, zijn de kerkfabrieken, welke verzuimd hebben hunne begrotingen of hunne rekeningen binnen den bepaalden tijd aan de bestendige Deputatie in te dienen, vervallen verklaard van hun recht op toelagen of subsidies. Deze maatregel heeft een bepaald karakter. Er is eene wet noodig om de getroffen fabrieken te onthaffen.

Aan den *Bien Public* wordt verzekerd dat de bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen aan den Minister van Justitie gevraagd heeft een wetsontwerp naar te leggen, waardoor de fabrieken, welke met wettige vervalling getroffen zijn, in het gemeen recht kunnen terugkeren.

Het ware te wenschen, dat alle kerkfabrieken, die zich in dit geval bevinden en in hunne verloren rechten wenschen hersteld te worden, in denzelfden zin aan den bevoegden Minister verzoekschriften indienen.

Ortolanenvangst met netten.

Bij afwijking van artikel 1 van het koninklijk besluit van 14 Augustus 1889, is het dit jaar toegelaten, te rekenen van 20 Juli, ortolanen te vangen met netten, in de provinciën Antwerpen, Luik en Limburg, alsook in de arrondissementen Leuven en St-Nikolaas.

Deze toelating wordt enkel vergund aan de personen, die voorafgaandelijk den Burgemeester verzwijgd hebben der gemeente waar zij verlangen er van gebruik te maken en die zullen voorzien zijn van de machtiging door artikel 5 van voormeld reglement voorgeschreven.

Het verkoopen, koopen en vervoeren der ortolanen is door gansch het rijk toegelaten, te rekenen van de dagteekening in voorgaand artikel aangeduid.

De gouverneurs der provinciën zijn gelast met de uitvoering van het huidig besluit.

OORLOG

TUSSEHEN SPANJE EN AMERIKA.

De Spaansche vloot vernield.

Op het einde der vorige week is men voor goed aan 't vechten geraakt vóór Santiago. De Amerikanen zijn vooruit getrokken terwijl de konnenen der vloot, de Spaansche forten beschooten.

Van beide kanten zijn er vele dooden en gekwetsten. Men rekent in 't geheel dat er 3000 zijn.

De Amerikanen hadden 17 duizend soldaten en 6 duizend opstandelingen. De Spanjaards waren slechts 2 duizend man sterk.

In den nacht van Zondag tot Maandag, heeft Admiraal Cervera gepoogd de haven van Santiago te verlaten.

Een zeelslag heeft plaats gehad tusschen de Amerikaansche vloot en de Spaansche. Hoel deze laatste is vernield en verbrand, uitgenomen één schip de *Viscain*.

Volgens andere tijdingen zou de Amerikaansche vloot, ondanks alles, in de baai van Santiago gedrongen zijn en daar de Spaansche vloot vernield hebben.

De Spanjaards hebben zelve hunne vloot verbrand, opdat ze niet in de handen van de Amerikanen zou vallen.

Het berucht schim- of spookeskader, dat zoo lang de Yankees kiekenvlesch deed krijzen, is vernield op den 12^{en} verjaardag van de uitroeping der onafhankelijkheid van de Vereenigde-Staten !

Na de gevechten welke Vrijdag en Zaterdag plaats hadden en waarin de Amerikanen beurteelings zegevierden en het onderstipt deden, konden de Spanjaards nog de hoop koesteren meester te zijn van een groot deel terrein en binnen enkele dagen de gelegenheid te hebben de Yankees te verpletteren.

Ongelukkig komen de feiten bewijzen, dat de Spanjaards zich met eene ijdele hoop streelden en hunne zalige dromen als rook verzwonden zijn.

Arme Spanjaards, wat moet uw leger slecht ingericht zijn, wat moet gij slecht gedruid, bewapend en uitgerust zijn om maar zulken flauwen tegenstand te bieden aan een leger, dat, wel is waar sterk in getal is, doch toch maar bestaat uit vrijwilligers en ongeoeffende mannen, in de laatste weken opgebischt en die daarenboven volkomen vreemd waren aan den wapenhandel ! En 't is voor zulk een leger, dat in den grond toch maar een ongepraete hoop is, dat de zoogezegd goed gedruide Spaansche legermacht de vlag moet strijken ! 't Is ongelukkig !

Wat zullen de mogendheden doen ?

Dat is de vraag welke men zich stelt bij het ontvangen der tijding van de vernieling der Spaansche vloot.

Zullen de mogendheden tusschen komen en beleiden dat Spanje, dat reeds zoo arm en rampzalig is, zodanig uitgeput en neder geslagen worde dat het als Europeesche Staat bezwaarlijk als onafhankelijk koninkrijk op de landkaart kunne blijven ?

Laat het ons hopen; de twee vechtelijke volkeren hebben getoond wat zij kunnen, dat zij er een handje van hebben te oorlogen en beiden even moedig en heldhaftig hunne wederzijdsche vlag weten te verdedigen.

Dat men er dus uitscheide, en vrede sluite op voorwaarde die voldoende zijn voor den overwinnaar en niet ontetend noch al te vernederend voor den overwonnen.

Wat er ook van zij, de neerlaag van Spanje moet wel eene ramp genoemd worden voor Europa, men zal later ondervinden.

De zeelslag voor Santiago.

Uit Amerikaansche bron komen voortdurend nieuwe inlichtingen aan over den zeelslag van Zondag voor Santiago. De Amerikanen brengen hulde aan den onverschrokken moed en heldhaftigheid der Spanjaards, en zeggen zelfs dat de poging, door admiraal Cervera gewaagd om uit de baai van Santiago te ontsnappen en zijne schepen te redden, gelijk staat met de schoonste heldendaden van de geschiedenis der oorlogen ter zee. Ziehier wat gemeld wordt door de dagbladschrijvers, welke zich met hun schip ter hoogte van Santiago bevinden :

Tegenover de overmacht der Amerikanen, had admiraal Cervera geen andere keus, indien hij in de baai bleef, dan verpletterd te worden of zich over te geven. Ook heeft hij zonder ophouden gestreden, zelfs toen zijn eigen schip in brand stond en gereed was om te zinken.

Zoodra de Spaansche vloot zich in beweging stelde om de baai te verlaten, openden de Amerikaansche schepen het vuur, en toen zij in zee was, volgden zij haar omtrent twee uren lang op haren tocht naar het Westen. De Spaansche schepen werden letterlijk overdekt met eenen hagel van howitsers, die de stalen platen doorboorden, de vaartuigen lek sloegen, de matrozen doodden en stroomden bloeds over het dek deden vloeien.

Geen enkel oogenblik schenen de Spanjaards aan den strijd te willen verzaken; zij lieten zelfs hunne vlag niet neder toen de schepen begonnen te zinken en de vlammen uit het ruim op sloegen. Zij richtten den koers naar de kust, die ongeveer eene mijl verwijderd was, en strandden op de klippen.

Dan eerst verliet de bemanning de gansch ontredderde en brandende schepen, en met de hulp van booten door de Amerikaansche schepen uitgestuurd, geraakten zij aan wal. Eens ontsciept, gaven de Spaansche matrozen zich over. De Amerikanen hebben een detachement aan wal gezet om hunne krijgsgevangenen tegen de aanvallen der Cubaansche benden te beschermen.

Twee uren nadat het eerste Spaansche schip de baai van Santiago had verlaten, lagen drie kruisiers en een torpedovernieler op het strand, tien of vijftien mijlen ten Westen van het fort Morro. Al die vaartuigen waren opengecheurd: rook en vlammen ontsnapten er uit, en de kust was op eene uitgestrektheid van vier mijlen met eenen dikken rook bedekt. Toen het vuur de buskruitkamers be-

reikte, hadden geweldige ontploffingen plaats. De vernielde schepen zonken langzamerhand in het zand of tusschen de rotsen.

Admiraal Cervera, die zich aan boord van de *Infants Maria Teresa* bevond, werd gered door eene sloep van de *Gloicester* en aan wal gebracht. De admiraal en zijne manschappen gaven zich over aan kapit. Morton. Hij vroeg om aan boord van de *Gloicester* gebracht te worden, het eenig Amerikaansche schip dat zich op dit oogenblik in de nabijheid bevond.

Admiraal Cervera, die aan den arm gekwetst was, werd met zijne officiers aan boord van de *Gloicester* ontvangen door den bevelhebber van dat schip. Deze drukte hem de hand en zegde hem : - Ik wensch u geluk, Mijnheer, den dappersten slag geleverd te hebben, die ooit op zee gezien geweest is. - De bevelhebber stelde zijne kabinet ter beschikking der Spaansche officiers.

Lichtstralen.

Den 31 Augustus aanstaande zullen te Amsterdam de kroningsfeesten plaats hebben van de jeugdige Koningin Wilhelmina.

Alles wat in de stad kan verhuurd worden, is reeds verhuurd voor den 31 Augustus en de eerste week van September. En tegen welke prijzen ! Twee kamertjes aan 350 gulden per week. De huurrijtuigen zijn reeds alle voorbehouden tegen 50 gulden per dag.

Het Hof zal vijf dagen te Amsterdam verblijven en de volksfeesten zullen er vermenigvuldigd worden.

Gansch Holland door, in alle steden en gemeenten zullen openbare feesten en vermakelijkheden ter eere de « kleine Koningin » ingericht worden, doch zulks zal op verschillende dagen gebeuren.

Den 5 of 6 September zal de Koningin hare plechtige intrede doen te 's Gravenhage.

De Duitsche geneesheeren zijn minder beminnelijk en minder verdraagzaam dan de Belgische geneesheeren, ten opzichte hunner collega's van het zwakke geslacht.

Te Wiesbaden, in Congres vergaderd, hebben zij zich tegen het recht verklaard aan de vrouwen vergund om geneeskundige studies te doen.

Insgelijks verwerpen zij een voorstel strekkende om de studies te vergemakkelijken.

Op eene bevolking van 6,495,886 inwoners waren op 31 December 1897 in België 12,907 krankzinnigen, waarvan 1,819 ten huize opgesloten en 11,088 in gestichten.

Limburg komt in dit totaal met 660 krankzinnigen, waarvan 127 ten huize opgesloten en 533 in gestichten.

Drie Ministers, de Heeren de Smet de Naeyer, De Bruyn en Nyssens, zullen het aanstaande Congres der Werkmanswoningen bijwoonen, dat in de maand Juli zal plaats hebben, onder voorzitterschap van den Heer Lepreux, bestuurder der Spaarkas. Dit Congres belooft zeer belangwekkend te zullen zijn. Talrijke vreemdelingen van aanzien hebben reeds hunne bijtreding gezonden.

De koninklijke Commissie der Kunstgebouwen heeft, na een nauwkeurig onderzoek der schilderijen van Rubens, in de hoofdkerk van Antwerpen, vastgesteld, dat de beide meesterstukken, de *Afdiening van het Kruis* en de *Kruisiging*, zich in merkwaardigen staat van bewaring bevinden.

De Commissie heeft besloten deze beide juweelen onzer nationale kunst te doen kuischen en hervernissen.

Zooals reeds gemeld is, hebben er onderhandelingen plaats tusschen België, Nederland, Duitschland en Engeland, om tot eene overeenkomst te geraken in de regeling der premien op den uitvoer van suiker. Naar men verzekert, zouden deze vier landen 't akkoord zijn om tolmaatregels te nemen tegen den invoer van suiker uit Frankrijk en Rusland.

De *Moniteur* meldt het uitschrijven van bijzondere wedstrijden, waaraan niemand anders mag deelnemen dan vrijwilligers in werkelijken dienst, die gunstig aangeteekend zijn door het Ministerie van Oorlog en ten minste vijf jaren dienst hebben.

Deze wedstrijden gelden voor het bege-

